

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2024

Tíreolaíocht

Cuid 2

Ardleibhéal

Dé hAoine, 7 Meitheamh Maidin 9:30 – 12:20

400 marc

Ná tabhair an ceistpháipéar seo ar ais.
Ní chuirfear ar ais chuig Coimisiún na Scrúduithe Stáit é.

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA agus AISTE – 320 MARC

Ní mór duit **CEITHRE** cheist a fhreagairt. Ní mór duit ceist amháin as trí cinn de na ranna thíos a fhreagairt.

- Roinn 1 – **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach** (Ceist 1-3)
- Roinn 2 – **Tíreolaíocht Réigiúnach** (Ceist 4-6)
- Roinn 3 – **Toghaonaid** (Ceist 7-12)
- Roinn 4 – **Roghaonaid** (Ceist 13-24)

Is féidir an ceathrú ceist a roghnú as roinn ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR INA BHFUIL CUID A hAON

ROINN 1
PATRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Ceist 1 go 3

Tá 80 marc ag gabháil le gach ceist.

Ceist 1

1A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil leathscála den limistéar a thaispeántar.

Ar an tsracléarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh i gceart gach ceann díobh seo a leanas:

- An t-imeallbhord
- An cúrsa gailf 18 bpoll, ó thuaidh ó bhaile Bheanntaí
- Limistéar iomlán Loch Bó Finne (*Lough Bofinna*)
- Limistéar iomlán talún atá os cionn 400 méadar ag Mullach Méise (*Mullaghmesha*).

[20m]

1B. Idirghníomhaíocht an Duine le Próisis Dromchla

Bíonn tionchar ag gníomhaíocht an duine ar phróisis dromchla.

Scrúdaigh an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do cheann **amháin** díobh seo a leanas:

- An tionchar a bhíonn ag bearta rialúcháin tuilte ar phróisis abhann
- An tionchar a bhíonn ag bearta cosanta cósta ar phróisis chósta
- An tionchar a bhíonn ag gníomhaíochtaí an duine ar phróisis ollghluaiseachta.

[30m]

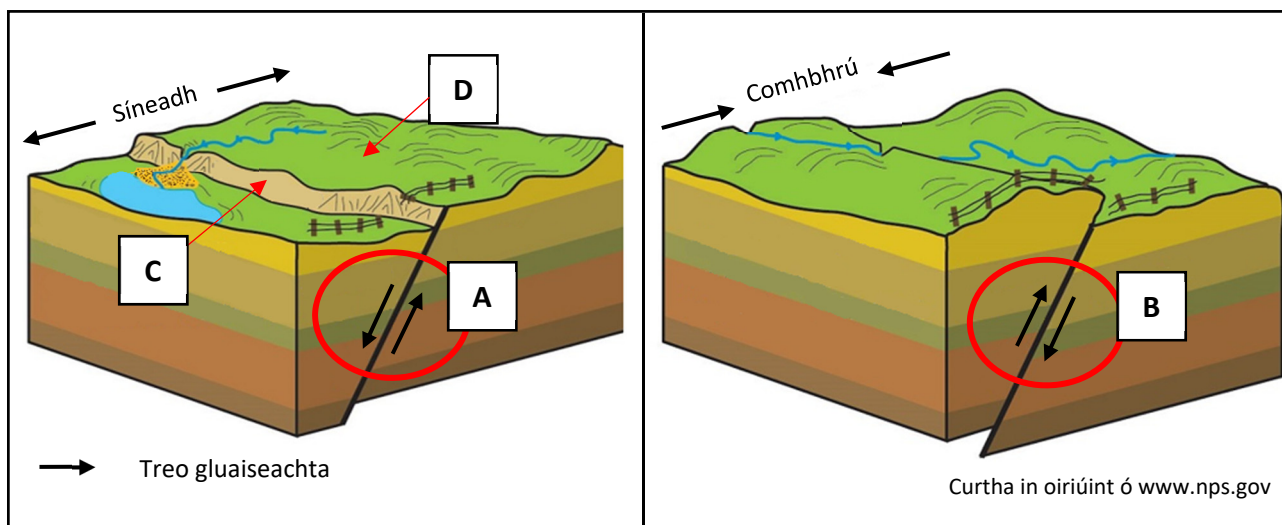
1C. Teorainneacha Scriosacha Plátaí

Déan plé ar na tionchair a bhíonn ag teorainneacha scriosacha plátaí, agus tagairt á déanamh agat do shampla(i) a bhfuil staidéar déanta agat air/orthu.

[30m]

Ceist 2

2A. Dífhoirmiú Tírdhreacha

Scrúdaigh an léaráid thuas ina dtaispeántar éisc agus tírghnéithe éagsúla a cruthaíodh trí éascadh, agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- Ainmnigh gach ceann de na cineálacha éisc a bhfuil na lipéid **A** agus **B** orthu.
- Ainmnigh gach ceann de na tírghnéithe a cruthaíodh trí éascadh a bhfuil na lipéid **C** agus **D** orthu.
- Cén cineál éisc a fhaightear san áit a dtarlaíonn próiseas an fhiartha?
- Mínigh go hachomair céard is cúis le héascadh.
- Ainmnigh **dhá** thréimhse inar tógadh fillsléibhte a mhúnlaigh tírdhreach na hÉireann le 400 milliún bliain anuas.
- I do fhreagarleabhar, cuir in iúl cé acu fíor nó bréagach atá an ráiteas seo a leanas:
Is é an cuaschlaonas an chuid den fhilleadh inar brúdh suas na sraitheanna carraige.

[20m]

2B. Forbairt Tírdhreach

Freagair (i) nó (ii)

- Scrúdaigh an ról atá ag **próisis chreimthe** ar fhoirmiú tírghné abhann **amháin** nó tírghné cósta **amháin** nó tírghné oighrí **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.
Nó
- Tabhair cur síos agus míniú ar na **tosca a rialaíonn feidhmiú próisis ollghluaiseachta amháin** a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

2C. Gníomhaíocht Bholcánach

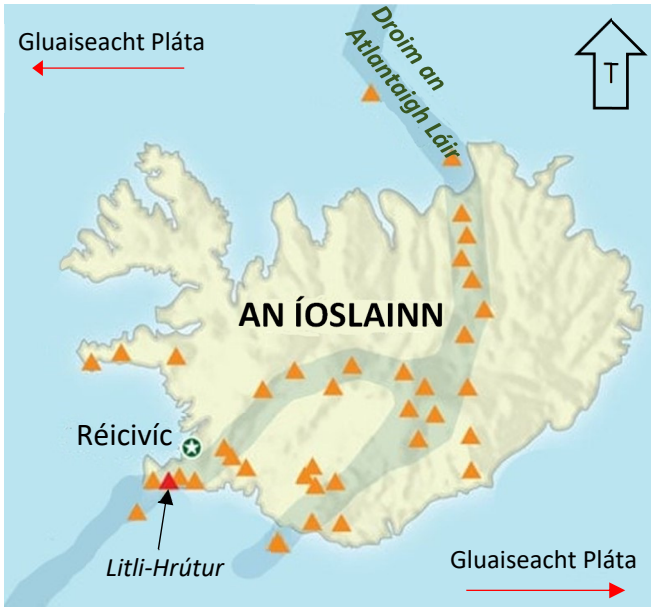
Scrúdaigh an tionchar a bhí ag gníomhaíocht bholcánach ar fhorbairt thírdhreach na hÉireann agus tagairt agat do **gach ceann** díobh seo a leanas:

- Gnéithe ionsáite
- Gnéithe easbhrúite.

[30m]

Ceist 3

3A. Teorainneacha Dinimiciúla

Nuair a foirmíodh Litli-Hrútur ag scoilteán, 61.2 km siar ó dheas ó Réicivíc, an phríomhchathair, bhí sé ar an mbolcán ab óige san Íoslainn. Taifeadadh na mílte creathán agus crith talún sna laethanta roimh an mbrúchtadh. Shreabh laibhe leáite trasna tírdhreach na hÍoslainne le linn d'ábhar pireaclastach a bheith á chaitheamh san aer agus cleitíní gáis á scaoileadh isteach san atmaisféar. D'fhás an cón bolcánach nó go raibh sé 30 méadar ar airde sna chéad seacht lá mar gheall ar an sreabhadh leanúnach laibhe. Ghluais laibhe a bhí ag sreabhadh as an gcráitéar go mall trasna an tírdhreacha, srutháin shuaithinseacha laibhe á gcruthú aige. Spreag sé seo breis spéise ó thurasóirí in Litli-Hrútur, ach bhí cosc ar rochtain ar feadh cúpla lá de bharr tinte agus leibhéil gháis a bhí contúirteach.

Curtha in oiriúint ó www.scienceworld.com

Scrúdaigh an léarscáil agus an téacs thuas ina ndírítear aird ar ghníomhaíocht theicteonach san Íoslainn. Freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- Cén airde, ina méadair, a ar fhás cón an bholcáin *Litli-Hrútur* chuici sna chéad seacht lá?
- Tabhair fáth **amháin**, as an téacs thuas, nár ceadaíodh rochtain i ndiaidh an bhrúchta.
- Ainmnigh **dhá** ghás a scaoiltear as bolcán.
- Tá an Íoslainn suite ar dhá phláta theicteonacha. Ainmnigh an **dá** phláta.
- Mínigh go hachomair tairbhe **amháin** a bhaineann le gníomhaíocht bholcánach.
- Mínigh céard is brí leis an téarma *caildéara*.

[20m]

3B. Carraigeacha Dríodair

Scrúdaigh foirmiú carraigeacha dríodair, agus tagairt á déanamh agat do shamplaí as Éirinn.

[30m]

3C. Gníomhaíocht Sheismeach

Mínigh an dóigh ar féidir creathanna talún a thuar agus a gcuid iarmhairtí a laghdú.

[30m]

ROINN 2 TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Ceist 4 go 6

Tá 80 marc ag gabháil le gach ceist.

Ceist 4

4A. Scileanna Léarscáile

Tarraing léarscáil imchrutha de réigiún **Ilchríochach** / **Fo-ilchríochach** (nach bhfuil san Eoraip) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an léarscáil sin, taispeáin agus ainmnigh gach ceann díobh seo a leanas:

- **Dhá** lárionad uirbeacha ainmnithe
- Cúrsa abhann ainmnithe
- Imchruth de ghné ainmnithe rilífe (talamh ard nó talamh íseal).

[20m]

4B. Coincheap Réigiúin

Scrúdaigh an dóigh ar féidir úsáid a bhaint as cultúr **nó** as aeráid chun réigiúin a shainmhíniú. Bíodh tagairt agat do shampla(i) a bhfuil staidéar déanta agat air/orthu.

[30m]

4C. Gníomhaíocht Gheilleagrach Thánaisteach

Tabhair míniú ar an bhforbairt ar ghníomhaíocht gheilleagrach thánaisteach i réigiún **in Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air agus tagairt agat do **dhá** cheann ar bith de na tosca seo a leanas:

- Beartas rialtais
- Saothar
- Margái
- Bonneagar.

[30m]

Ceist 5

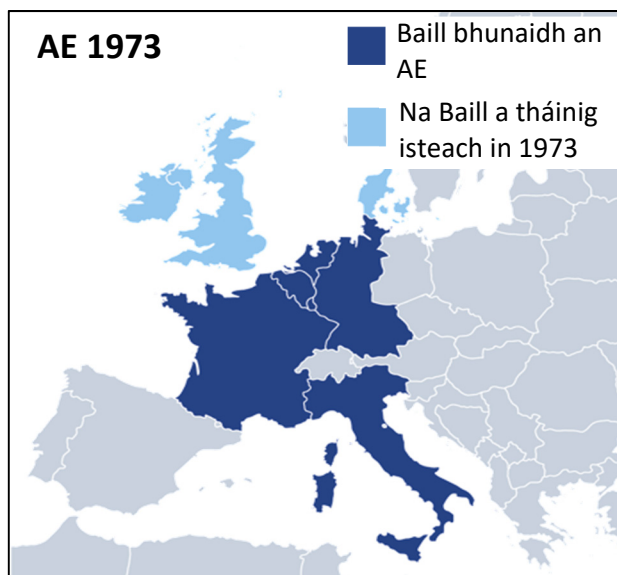
5A. Éagothromaíocht Réigiúnach san Aontas Eorpach

Chuaigh Éire isteach san Chomhphobal Eacnamaíochta na hEorpa (CEE) (an tAontas Eorpach (AE) anois) in 1973, in éineacht leis an Danmhairg agus leis An Ríocht Aontaithe. Ba é sin an chéad mhéadú a rinneadh ar an aontas.

Beagnach 50 bliain ó shin (mí na Nollag 1974), i ngníomh dlúthpháirtíochta leis na tíortha a bhí ina mbaill nua, d'aontaigh ceannairí an AE (an CEE ag an am) ciste a bhunú ar mhaithe le réigiúin bheagfhorbartha san Eoraip.

De bharr an ghnímh dlúthpháirtíochta sin bunaíodh *Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa* (CFRE). Tháinig an maoiniú ó na geilleagair shaibhre, agus é mar aidhm acu tacaíocht a

thabhairt d'fhorbairt bonneagair, poist a chruthú agus infheistíocht isteach a mhealladh. Le hinfheistíochtaí spriocdhírithe thug an ciste aghaidh ar éagothroime san fhorbairt réigiúnach. Chonacthas tionchair dhearfacha an chiste ar fud an AE de réir mar a líonadh na bearnaí san fhorbairt réigiúnach, de réir mar a tugadh tacaíocht do phobail tuaithe agus de réir mar a cuireadh forbairt uirbeach chun cinn.

Curtha in oiriúint ó www.europa.eu

Scrúdaigh an léarscáil agus an téacs thuas ina dtugtar breac-chuntas ar fhorbairt an Aontais Eorpaigh agus bunú an CFRE, agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- Seachas Éire, liostaigh an **dá** thír a chuaigh isteach san CEE (an AE anois) in 1973.
- Ainmnigh **dhá** thír a bhí ina mbaill bhunaidh den AE.
- Luaigh **dhá** fheidhm a bhí le Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa.
- Mínigh go hachomair **dhá** dhúshlán atá roimh an AE sa lá atá inniu ann.

[20m]

5B. Gníomhaíocht Gheilleagrach Phríomhúil

Scrúdaigh an tionchar a bhí ag **ceann amháin** díobh seo a leanas ar fhorbairt gníomhaíochta geilleagraí príomhúla/gníomhaíochtaí geilleagracha príomhúla in **dhá** réigiún contrártha **san Eoraip** (nach bhfuil in Éirinn) a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

- Aeráid
- Rilíf.

[30m]

5C. Forbairt Uirbeach

Scrúdaigh na tosca a raibh tionchar acu ar an bhforbairt a tháinig ar cheantar uirbeach **amháin** i réigiún in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Ceist 6

6A. An Turasóireacht in Éirinn

Nithe ba Dhíol Spéise do Thurasóirí in Éirinn, 2022

Na Nithe ba mhó Díol Spéise do Thurasóirí		Sciar Turasóirí de réir Catagóire	
Díol spéise	Líon Cuairteoirí	Catagóir	% Sciar
Ionad Cuairteoirí Pháirc an Fhionnuisce	2,013,211	Suíomh stairiúil	36
Fearann Páirce Chaisleán Chill Chainnigh	1,418,171	Músaem, gailearaí	17
Zú Bhaile Átha Cliath	1,242,556	Ionad cuairteoirí/oidhreacht	X
Ionad na gCuairteoirí ag Aillte an Mhothair	1,136,868	Eispéireas branda	10
Stóras Guinness	1,110,000	Díol spéise nádúrtha	7
Fearann Páirce Theach Bhaile an Chaisleáin	958,921	Gairdín cuairteoirí	7
Leabhar Cheanannais	835,065	Zú, uisceadán, feirm oscailte	6
Gailearaí Náisiúnta na hÉireann	789,315	Páirc oidhreacht/fóillíochta/théama	3

Curtha in oiriúint ó www.failteireland.ie

Scrúdaigh an tábla thuas ina dtaispeántar na nithe ba mhó díol spéise do thurasóirí in Éirinn in 2022 agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- Ainmnigh an **dá** ní ba mhó díol spéise do thurasóirí.
- Cén ní ba dhíol spéise do thurasóirí ar thug 835,065 turasóir cuairt air?
- Cén chatagóir ar thug 17% de thurasóirí cuairt uirthi?
- Ríomh **X**, an céatadán de thurasóirí a thug cuairt ar ionad cuairteoirí/oidhreacht.
- Ar chóste thoir na hÉireann atá tromlach na nithe ba dhíol spéise sa tábla. Mínigh go hachomair cúis **amháin** a raibh líon na gcuairteoirí a chuaigh chuig nithe ba dhíol spéise ar an gcósta thoir níos mó ná an líon a thug cuairt ar áiteanna eile sa tír.
- Mínigh go hachomair tionchar diúltach **amháin** a d'fhéadfadh a bheith ag an turasóireacht.

[20m]

6B. Dinimic Daonra

Tabhair míniú ar dháileadh an daonra i réigiún **Ilchríochach / Fo-ilchríochach** (nach bhfuil san Eoraip) a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

6C. Réigiúin Shocheachnamaíocha

Pléigh an dóigh a mbíonn an ghníomhaíocht gheilleagrach i gcroí-réigiúin difriúil leis an ngníomhaíocht gheilleagrach i réigiúin fhorimeallacha agus úsáid á baint agat as samplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

[30m]

ROINN 3

TOGHAONAIÐ

Ceist 7 go 12

Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha (Ceist 7, 8 agus 9)

Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine (Ceist 10, 11 agus 12)

Tá 80 marc ag gabháil le gach ceist.

PATRÚIN AGUS PRÓISIS i nGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Ceist 7 go 9

Ceist 7

7A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil leathscála den limistéar a thaispeántar.

Ar an tsracléarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh mar is ceart gach ceann díobh seo a leanas:

- Oifig an phoist
- An líne tharchuir leictreachais.
- An bóthar R584
- An láithreán campála.

[20m]

7B. Forbairt Gheilleagrach

Déan plé ar an dóigh ar féidir úsáid a bhaint as Olltáirgeacht Náisiúnta (OTN) agus as an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna (IFD) chun forbairt gheilleagrach a thomhas agus tagairt agat do shampla(i) a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

[30m]

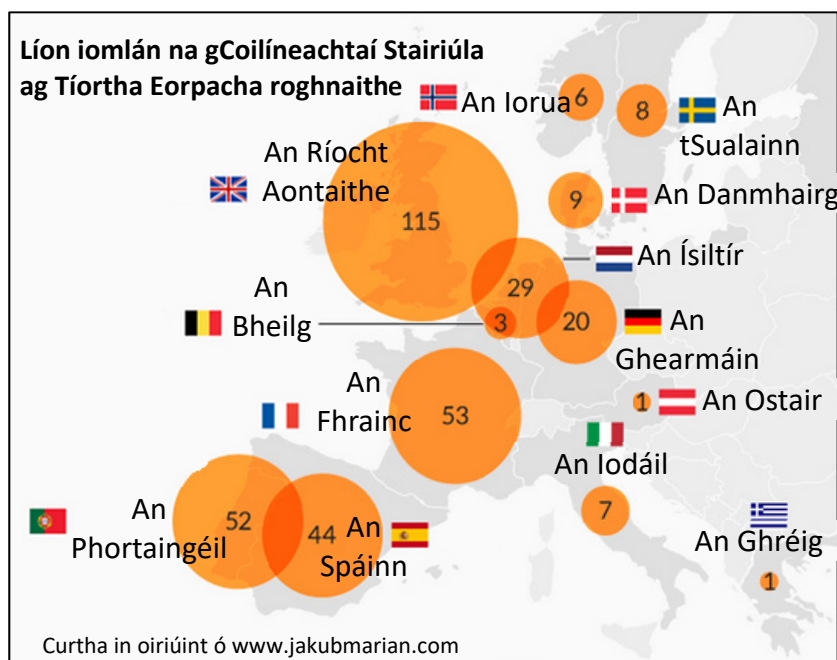
7C. Forbairt Inbhuanaithe

Scrúdaigh an dóigh ar féidir gníomhachtaí geilleagracha a fhorbairt i slite inbhuanaithe d'fhonn a dtionchar ar an gcomhshaol a shrianadh.

[30m]

Ceist 8

8A. Coilíneachas

Scrúdaigh an léarscáil thuas ar a dtaispeántar líon na gcoilíneachtaí a bhí ag tíortha Eorpacha roghnaithe agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- Cén tír a raibh an líon ab airde coilíneachtaí aici?
- Ainmnigh **dhá** tír ar an léarscáil a raibh go díreach coilíneacht amháin acu.
- Cé mhéad tír, as na tíortha a thaispeántar ar an léarscáil, a raibh níos mó ná 10 gcoilíneacht acu?
- Ainmnigh tír **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi agus a ndearnadh coilíniú uirthi, **agus** ainmnigh an tír a rinne an coilíniú uirthi.
- Mínigh go hachomair céard a chiallaíonn an téarma *coilíneachas*.
- Mínigh go hachomair tionchar diúltach **amháin** a bhí ag an gcoilíneachas ar gheilleagar a bhí i mbéal forbartha agus a bhfuil staidéar déanta agat air.

[20m]

8B. Forbairt na Gníomhaíochta Geilleagraí

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- Mínigh **dhá** chúis a roghnódh monarcha próiseála éisc lonnú sa limistéar ar an léarscáil. Bain úsáid as fianaise ó léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis chun tacú le gach cúis.
- Agus fianaise ó léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis á húsáid agat, mínigh cúis **amháin** a roghnódh monarcha próiseála éisc gan lonnú sa limistéar sin.

[30m]

8C. Tionchar ar an Timpeallacht

Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag dó breoslaí iontaise ar an timpeallacht.

[30m]

Ceist 9

9A. Gníomhaíocht Gheilleagrach

An Ráta Dífhostaíochta do dhaoine 25-74 bliain
d'aois in Éirinn

Bliain	% Dífhostaithe
2018	4.8
2019	4.1
2020	4.4
2021	5.0
2022	4.2
2023	4.0

Foinse: ECFE

Scrúdaigh na sonraí thuas ina dtaispeántar an ráta dífhostaíochta do dhaoine ó 25 go 74 bliain d'aois in Éirinn do gach bliain ó 2018 go 2023. Freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí sin a léiriú.
- Mínigh go hachomair buntáiste **amháin** a bhaineann geilleagar na hÉireann as fostaíocht ard.

[20m]

9B. An tAontas Eorpach – Trádáil

Déan cur síos ar phatrúin trádála an Aontais Eorpaigh faoi láthair (trádáil inmheánach agus trádáil eachtrach araon) agus mínigh na tosca a mbíonn tionchar acu ar na patrúin trádála sin.

[30m]

9C. Cuideachta Ilnáisiúnta

Scrúdaigh an tionchar atá ag gach ceann díobh seo a leanas ar oibriú cuideachta ilnáisiúnta **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi:

- Saolré an táirge
- Forbairtí sa teicneolaíocht faisnéise.

[30m]

PATRÚIN AGUS PRÓISIS i gCOMHSHAOL AN DUINE

Ceist 10 go 12

Ceist 10

10A. Dlús Uirbeach

An céatadán de dhaonra an domhain a bhí ag cur fúthu i gceantair uirbeacha

Bliain	Céatadán
1972	37
1982	40
1992	44
2002	48
2012	52
2022	57

Foinse: www.worldbank.org

Scrúdaigh na sonraí thuas ina dtaispeántar an céatadán de dhaonra an domhain a bhí ag cur fúthu i gceantair uirbeacha i mblianta roghnaithe agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- (i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí sin a léiriú.
- (ii) Mínigh go hachomair dúshlán **amháin** a bhaineann le daonraí uirbeacha atá ag méadú.

[20m]

10B. Lonnaíocht Uirbeach

Freagair an cheist seo a leanas agus tú ag baint úsáid as fianaise atá san aerfótagraf **NÓ** as fianaise atá ar an léarscáil 1:50 000 agus as an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis chun tacú le do fhreagra. **Ná** déan tagairt don dá cheann i do fhreagra.

Mínigh **trí** chúis ar fhorbair baile Bheanntaí ar an suíomh ar a bhfuil sé faoi láthair.

[30m]

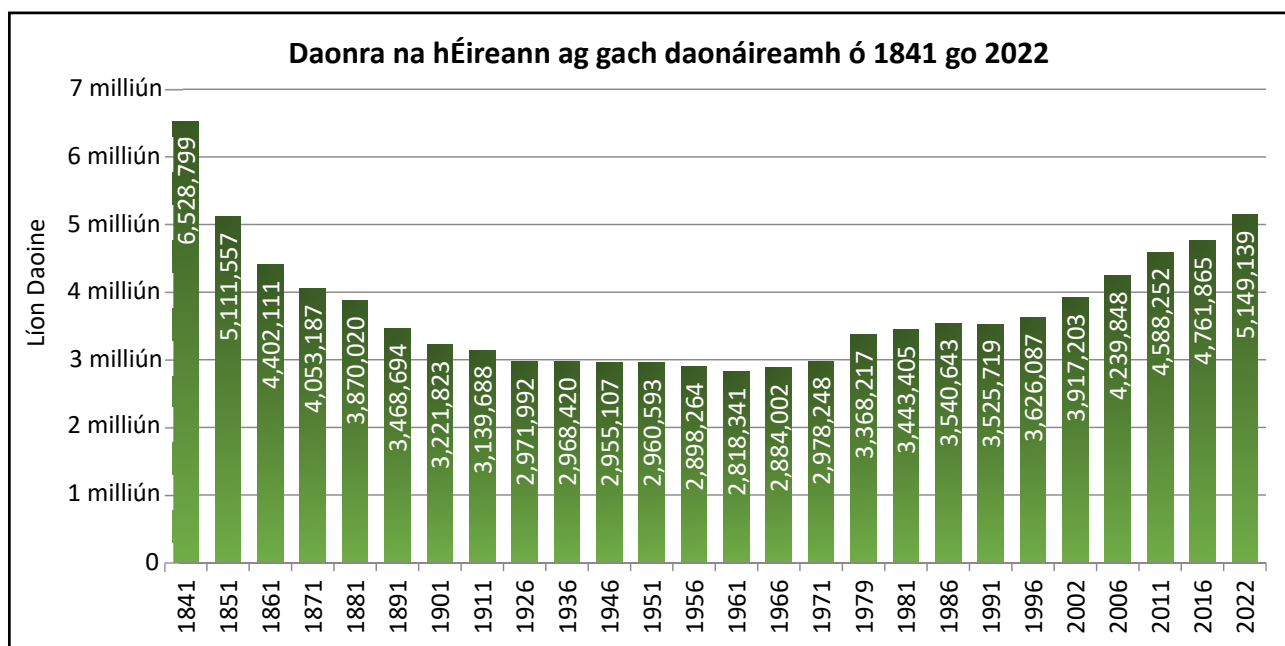
10C. Dinimic Daonra

Scrúdaigh an tslí a dtéann athrú ar na rátaí torthúlachta agus ar na rátaí báis i bhfeidhm ar struchtúr an daonra agus tagairt agat do shampla(i) a bhfuil staidéar déanta agat air/orthu.

[30m]

Ceist 11

11A. Saintréithe Daonra

Curtha in oiriúint ó CSO

Scrúdaigh an chart thuas ina dtaispeántar daonra na hÉireann ag gach daonáireamh ó 1841 go 2022 agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- Cén bhliain daonáirimh ina raibh an daonra ab airde?
- Cén bhliain daonáirimh ina raibh an daonra ab ísle?
- An raibh an daonra ag méadú **nó** ag laghdú ó 1996 go 2022?
- Cé mhéad daonáireamh ina raibh an daonáireamh cothrom le nó os cionn 4 mhilliún duine?
- Ríomh an t-athrú ar dhaonra na hÉireann idir 1841 agus 2022.
- Mínigh go hachomair cúis **amháin** ar mhéadaigh daonra na hÉireann ó 2011.
- Mínigh go hachomair an téarma *athrú nádúrtha*.

[20m]

11B. Feidhmeanna Uirbeacha Athraitheacha

Scrúdaigh an dóigh ar féidir le feidhmeanna agus/nó seirbhísí ionad uirbeach athrú le himeacht aimsire agus tagairt agat do shampla(í) a bhfuil staidéar déanta agat air/orthu.

[30m]

11C. Uirbeachas sa Todhchaí

Déan plé ar **dhá** dhúshlán atá roimh chathracha sa todhchaí.

[30m]

ROINN 4
ROGHAONOID

Ceist 13 go 24

Tá 80 marc ag gabháil le gach ceist.

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta ar líon mór pointí.

Idirspleáchas Domhanda

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

13. Ba cheart go mbeadh an fhorbairt inbhuanaithe mar thosaíocht don fhorbairt dhaonna agus gheilleagrach.
É sin a phlé. [80m]
14. Mairimid i ngeilleagar idirspleách domhanda áit a mbíonn tionchar ag cinntí agus ag gníomhartha a dhéantar i gceantar amháin ar cheantair eile.
Scrúdaigh an ráiteas seo agus tagairt agat do gach ceann díobh seo a leanas:
• Dífhoraoisiú
• Téamh domhanda
• Fairsingiú fásaigh. [80m]
15. Tagann athruithe ar thuairimí maidir le forbairt agus le tearcfhorbairt agus ba cheart iad a cheistiú.
Déan plé ar an ráiteas sin agus tagairt agat don smaoineamh a bhaineann leis an 'Tuaisceart' forbartha agus an 'Deisceart' i mbéal forbartha. [80m]

Geo-éiceolaíocht

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

16. Mínigh an dóigh a mbíonn tionchar ag saintréithe ithreach ar fhorbairt ithreach. [80m]
17. Scrúdaigh saintréithe bithóim **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat air agus tagairt agat do **thrí cinn** ar bith díobh seo a leanas:
• Aeráid
• Ithreacha
• Flóra
• Fána. [80m]
18. Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag gach ceann díobh seo ar shaintréithe ithreacha:
• Ró-innilt
• Fairsingiú fásaigh
• Modhanna caomhnaithe. [80m]

Cultúr agus Ionannas

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

19. Is coincheapa polaitiúla iad an náisiúntacht agus an náisiúntát a chuirtear ar thórdhreacha cultúrtha.
Scrúdaigh an dóigh ar féidir le coimhlínt teacht chun cinn idir struchtúir pholaitiúla agus grúpaí cultúrtha.

[80m]

20. Tá tosca cultúrtha éagsúla ag baint le coincheap an ionannais.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt á déanamh agat do shampla a bhfuil staidéar déanta agat air.

[80m]

21. Scrúdaigh an tábhacht a bhaineann le teanga mar tháscaire cultúir.

[80m]

Comhshaol an Atmaisféir agus na nAigéan

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

22. Scrúdaigh an dóigh a dtagann córais shainiúla aimsire agus aeráide chun cinn mar thoradh ar mhalartú uisce idir na haigéin agus an t-atmaisféar.

[80m]

23. Sainaithin agus tabhair míniú ar na tréithe a bhaineann le sainaeráid dhomhanda **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.

[80m]

24. Scrúdaigh an dóigh a ndéantar grianfhuinneamh a chlaochlú agus a athdháileadh trí phatrúin chúrsaíochta san atmaisféar agus sna haigéin.

[80m]

Ná tabhair an ceistpháipéar seo ar ais
Ní chuirfear an doiciméad seo ar ais chuig
Coimisiún na Scrúduithe Stáit.

Ná tabhair an ceistpháipéar seo ar ais

Ní chuirfear an doiciméad seo ar ais chuig
Coimisiún na Scrúduithe Stáit.

Fógra cóipchirt

D'fhéadfadh sé go bhfuil téacs nó íomhánna ar an scrúdpháipéar seo nach bhfuil cóipcheart ag Coimisiún na Scrúduithe Stáit orthu agus d'fhéadfadh sé gur athchóiríodh iad chun críche an mheasúnaithe, gan cead na n-údar a fháil roimh ré. Ullmhaíodh an scrúdpháipéar seo de réir Alt 53(5) den *Acht um Chóipcheart agus Cearta Gaolmhara, 2000*. Ní údaraítear aon úsáid dá éis chun aon chríche ach amháin chun na críche dá bhfuil sé beartaithe. Ní ghlacann an Coimisiún aon dliteanas as sárú ar bith ar chearta tríú páirtí a eascraíonn as dáileadh nó úsáid neamhúdraithe an scrúdpháipéir seo.

Scrúdú na hArdteistiméireachta – Ardleibhéal

Tíreolaíocht Cuid a Dó

Dé hAoine, 7 Meitheamh
Maidin 9:30 – 12.20